

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. május 8.

MATEMATIKA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

Formai előírások:

1. A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől **eltérő színű tollal** kell javítani, és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a hibákat, hiányokat stb.
2. A feladatok mellett található szürke téglalapok közül az elsőben a feladatra adható maximális pontszám van, a javító által adott **pontszám a** mellette levő **téglalapba** kerül.
3. **Kifogástalan megoldás** esetén elég a maximális pontszám beírása a megfelelő téglalapokba.
4. Hiányos/hibás megoldás esetén kérjük, hogy az egyes **részpontszámokat** is írja rá a dolgozatra.
5. Az ábrán kívül ceruzával írt részeket a javító tanár nem értékelheti.

Tartalmi kérések:

1. Egyes feladatoknál több megoldás pontozását is megadtuk. Amennyiben azoktól **eltérő megoldás** születik, keresse meg ezen megoldásoknak az útmutató egyes részleteivel egyenértékű részeit, és ennek alapján pontozzon.
2. A pontozási útmutató pontjai tovább **bonthatók**. Az adható pontszámok azonban csak egész pontok lehetnek.
3. Nyilvánvalóan helyes gondolatmenet és végeredmény esetén maximális pontszám adható akkor is, ha a leírás az útmutatóban szereplőnél **kevésbé részletezett**.
4. Ha a megoldásban **számolási hiba**, pontatlanság van, akkor csak arra a részre nem jár pont, ahol a tanuló a hibát elkövette. Ha a hibás részeredménnyel helyes gondolatmenet alapján tovább dolgozik, és a megoldandó probléma lényegében nem változik meg, akkor a következő részpontszámokat meg kell adni.
5. **Elvi hibát** követően egy gondolati egységen belül (ezeket az útmutatóban kettős vonal jelzi) a formálisan helyes matematikai lépésekre sem jár pont. Ha azonban a tanuló az elvi hibával kapott rossz eredménnyel mint kiinduló adattal helyesen számol tovább a következő gondolati egységben vagy részkérdésben, akkor erre a részre kapja meg a maximális pontot, ha a megoldandó probléma lényegében nem változott meg.
6. Ha a megoldási útmutatóban zárójelben szerepel egy **megjegyzés** vagy **mértékegység**, akkor ennek hiánya esetén is teljes értékű a megoldás.
7. Egy feladatra adott többféle helyes megoldási próbálkozás közül **a vizsgázó által megjelölt változat értékelhető**. (Ha a vizsgázó nem jelölte ki az értékelendő változatot, a javító tanár a legutolsó megoldási próbálkozást értékeli!)
8. A megoldásokért **jutalompont** (az adott feladatra vagy feladatrészre előírt maximális pontszámot meghaladó pont) **nem adható**.
9. Az olyan részszámításokért, részlépésekért **nem jár pontlevonás**, melyek hibásak, de amelyeket a feladat megoldásához a vizsgázó ténylegesen nem használ fel.
10. **A vizsgafeladatsor II./B részében kitzűzött 3 feladat közül csak 2 feladat megoldása értékelhető**. A vizsgázó az erre a célra szolgáló négyzetben – feltehetőleg – megjelölte annak a feladatnak a sorszámát, amelynek értékelése nem fog beszámítani az összpontszámába. Ennek megfelelően a megjelölt feladatra esetlegesen adott megoldást nem is kell javítani. Ha mégsem derül ki egyértelműen, hogy a vizsgázó melyik feladat értékelését nem kéri, akkor automatikusan a kitzűzött sorrend szerinti legutolsó feladat lesz az, amelyet nem kell értékelni.

I.

1.		
$a - 2$	2 pont	<i>Ha csak az egyik tényezővel egyszerűsít, 1 pontot kaphat.</i>
Összesen:		2 pont

2.		
A feltételből $32q^4 = 2$, ahonnan	1 pont	
$q_1 = \frac{1}{2} \quad (= \sqrt[4]{0,0625})$,	1 pont	
$q_2 = -\frac{1}{2}$.	1 pont	
Összesen:		3 pont

3.		
1. állítás: Igaz.	1 pont	
2. állítás: Hamis.	1 pont	
Összesen:		2 pont

4.		
Ha Bea most x éves, akkor $2,5x = 45$,	2 pont	
ahonnan $x = 18$.	1 pont	<i>Hibásan felírt egyenlet megoldása nem ér pontot.</i>
Összesen:		3 pont

5.		
Maximuma van,	1 pont	
szélsőérték helye: 1;	1 pont	<i>Ha hibás vagy pontatlan válaszokban (pl. $P(1;4)$) jó gondolatok megjelennek, 1 pont adható.</i>
szélsőérték értéke: 4.	1 pont	
Összesen:		3 pont

6.		
Bármelyik jól megadott intervallum. Pl.: $a \leq x \leq b$ vagy $[a ; b]$ alakban.	2 pont	<i>Ha helyes végpontú, de nem zárt intervallumot ad meg a vizsgázó, akkor 1 pontot kap.</i>
Összesen:		2 pont

7.		
Minden valós szám, kivéve 2 és -2.	2 pont	$x \neq \pm 2$ válasz is elfogadható.
Összesen:	2 pont	
<i>Hibás jelölésű, de mindkét helyes választ tükröző megoldásra 1 pont adható.</i>		

8.		
$\frac{x}{4,8} = \frac{\sin 56^\circ}{\sin 41^\circ}$.	1 pont	
$x \approx 6,1$ cm.	2 pont	<i>Hibás kerekítés esetén 1 pont adható.</i>
Összesen:	3 pont	

9.		
$x = -16$.	2 pont	<i>A pontszám nem bontható.</i>
Összesen:	2 pont	

10.		
Módusz: 4.	1 pont	
Medián: 3.	1 pont	
Összesen:	2 pont	

11.		
$x = \frac{1}{4} (= 0,25)$.	2 pont	
Számegyenesen ábrázolás.	1 pont	
Összesen:	3 pont	

12.		
Összesen 16 db hattal osztható szám van a megadott tartományban, közülük 4 db osztható 8-cal.	2 pont	
A valószínűség: $\frac{4}{16} (= 25 \%)$.	1 pont	
Összesen:	3 pont	

II/A

13. a)

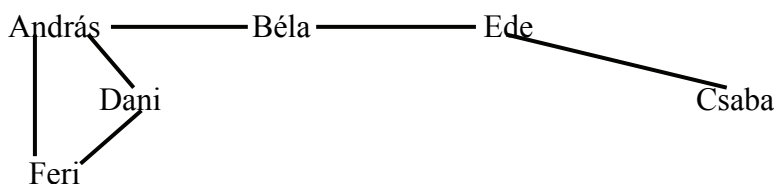
$7 + x < -2 \cdot (x - 2) \Leftrightarrow 3x < -3,$	1 pont	
ahonnan $x < -1. (A =]-\infty; -1[).$	1 pont	
Összesen:	2 pont	

13. b)

Az $x^2 + x - 6 = 0$ egyenlet gyökei: $-3; 2.$	2 pont	
Mivel a főegyüttható pozitív,	1 pont	<i>A grafikon vázlatára is jó indoklás.</i>
ezért $-3 \leq x \leq 2. (B = [-3; 2]).$	1 pont	
Összesen:	4 pont	

13. c)

$A \cup B =]-\infty; 2].$	2 pont	<i>Ha csak az intervallumok nyíltságát vagy zártságát egy halmaz esetén hibázza el, akkor 1 pontot, ha több halmaznál, akkor 2 pontot veszítsen.</i>
$A \cap B = [-3; -1[.$	2 pont	
$B \setminus A = [-1; 2].$	2 pont	
Összesen:	6 pont	
<i>A kért halmazok bármilyen követhető formában való helyes megadása (számegyenesen, szöveggel stb.) esetén járnak a megfelelő pontok.</i>		

14. a)

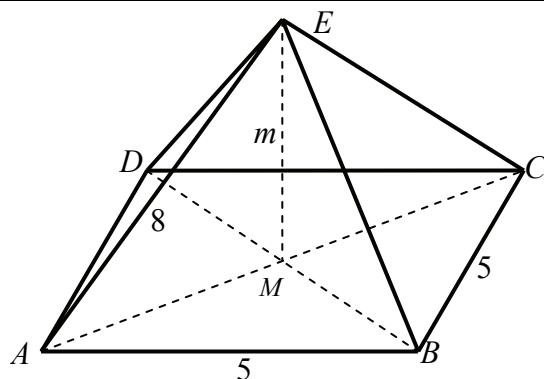
A gráf helyes felrajzolása.	4 pont	<i>Egy hiba esetén 2 pontot kap, több hiba esetén nem jár pont.</i>
Összesen:	4 pont	

14. b)

Ha mindenki mindenkivel egyszer játszik, akkor a mérkőzések száma $\binom{6}{2} = \frac{6 \cdot 5}{2} = 15.$	2 pont	
6 mérkőzést már lejátszottak, ezért 9 mérkőzés van még hátra.	1 pont	<i>Ez a pont akkor is jár, ha hibás adatokkal, de elvileg helyesen számol.</i>
Összesen:	3 pont	<i>Rajzról leolvasott helyes értékekért is jár a 3 pont.</i>

14. c)		
Ha Dani az első helyen végez, akkor a többiek $5! = 120$ -féleképpen „követhetik”.	2 pont	
Ugyanennyi lehetőség van akkor is, ha Dani második.	2 pont	
Így a kérdéses lehetőségek száma: 240.	1 pont	
Összesen:	5 pont	

15. a)

1 pont

A test magassága m .

A négyzet átlójának fele: $\frac{5\sqrt{2}}{2}$ (cm).

1 pont

$m = \sqrt{64 - 12,5} (\approx 7,2 \text{ cm})$.

1 pont

A gúla alakú gyertya térfogata:

$$V = \frac{T_a \cdot m}{3} \approx \frac{5^2 \cdot 7,2}{3} \approx 60 \text{ cm}^3.$$

1 pont

Összesen:

4 pont

Követhető jó megoldás ábra nélkül is teljes értékű.

15. b)

Az x térfogatú viasznak a 94%-a adja a 130 db gyertya térfogatát:
 $0,94 \cdot x = 130 \cdot V$.

2 pont

1,06 \cdot 130V elvi hibás, nem adható meg a 2 pont.

$$x = \frac{130}{0,94} \cdot 60 \approx 8298 \text{ (cm}^3\text{)}.$$

1 pont

8,3 liter viaszra van szükség.

1 pont

Összesen:

4 pont

15. c)

Az oldallap magassága (Pitagorasz tételéből):

$$m_o = \sqrt{8^2 - 2,5^2} (\approx 7,60 \text{ cm}).$$

1 pont

A palást területe: $P = 4 \cdot \frac{5 \cdot m_o}{2} = 10m_o (\approx 76 \text{ cm}^2)$.

1 pont

A gúla felszíne: $A = 5^2 + P \approx 101 \text{ (cm}^2\text{)}.$

1 pont

A teljes felhasznált papírmennyiség: $1,36 \cdot 40 \cdot A = 1,36 \cdot 40 \cdot 101 \approx 5494 \text{ (cm}^2\text{)}.$

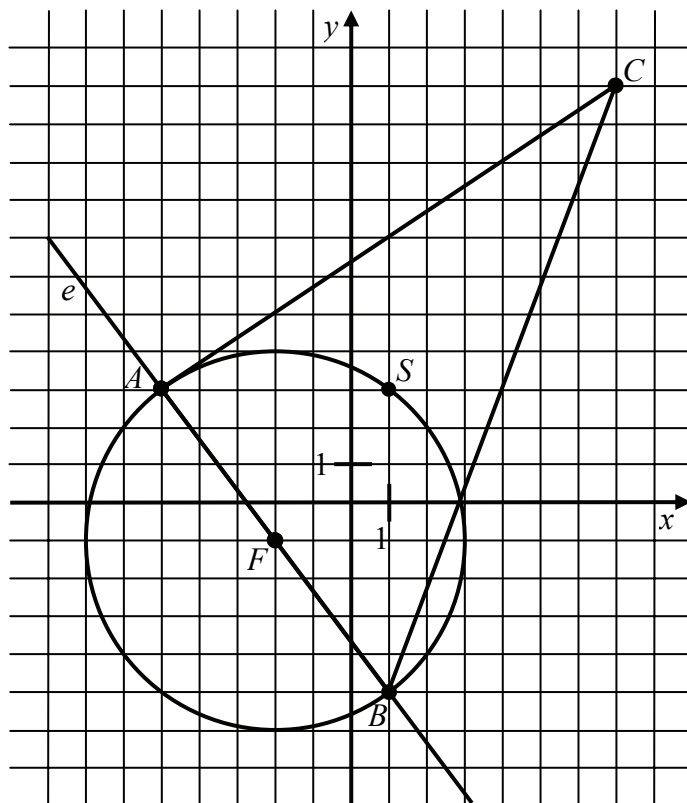
1 pont

Összesen:

4 pont

II/B

16. a)

Mivel $4 \cdot 100 + 3 \cdot (-136) \neq -11$, ezért a P pont nincs az egyenesen.	1 pont	
Az e egyenes ábrázolása.	1 pont	
A Q pontra: $4x + 3 \cdot 107 = -11$,	1 pont	
ahonnan a Q pont abszcisszája: $x = -83$.	1 pont	
Összesen:	4 pont	

16. b)

Az AB szakasz felezőpontja F . $F(-2; -1)$.	2 pont	
A kör sugara: $r = \overrightarrow{AF} = \sqrt{(-2+5)^2 + (-1-3)^2} = 5$.	2 pont	
A kör egyenlete: $(x+2)^2 + (y+1)^2 = 25$.	2 pont	
Mivel $(1+2)^2 + (3+1)^2 = 25$, ezért az S pont rajta van a körön.	1 pont	
Összesen:	7 pont	

16. c) első megoldás		
A C pont koordinátái: $(x_c; y_c)$. S koordinátáira felírható: $1 = \frac{-5+1+x_c}{3}$; $3 = \frac{3+(-5)+y_c}{3}$.	3 pont	<i>A képlet használatának felismerése 1 pont, egyik és másik koordinátára való alkalmazás 1-1 pont.</i>
Ahonnán $x_c = 7$,	1 pont	
$y_c = 11$,	1 pont	
tehát $C(7; 11)$.	1 pont	
Összesen:	6 pont	

16. c) második megoldás		
A háromszög súlypontja a súlyvonalon az oldalhoz közelebbi harmadolópont.	1 pont	
$\vec{FS} = \underline{s} - \underline{f} = (1; 3) - (-2; -1) = (3; 4)$.	1 pont	
$\vec{SC} = 2\vec{FS} = 2 \cdot (3; 4) = (6; 8)$,	1 pont	
amelyet \underline{s} vektorhoz hozzáadva megkapjuk a C pont koordinátáit:	1 pont	
$\underline{c} = \underline{s} + \vec{SC} = (1; 3) + (6; 8) = (7; 11)$, tehát $C(7; 11)$.	2 pont	
Összesen:	6 pont	

17. a)		
A tengelyre kerülő adatok elnevezése.	1 pont	
<p>tanulók száma</p> <p>Ábrázolás.</p>	2 pont	<i>Minden elvileg helyes ábrázolás (pl.: a tengelyek felcserélése, összeérő oszlopok) is elfogadható. Az oszlopokon az értékek feltüntetése elhagyható.</i>
Összesen:	3 pont	

17. b)		
A középértékekkel számított átlag: $\frac{3 \cdot 1 + 11 \cdot 3 + 17 \cdot 5 + 15 \cdot 7 + 4 \cdot 9}{50} = \frac{262}{50} =$	2 pont	
= 5,24. A tanulók tehát átlagosan 5,24 órát (\approx 5 óra 14 perc) töltenek a biológia házi feladatok megoldásával hetente.	1 pont	
Összesen:	3 pont	

17. c)		
50 tanuló közül $\binom{50}{2} = \frac{50 \cdot 49}{2} = 1225$ -féleképpen lehet két tanulót kiválasztani.	2 pont	
A két évfolyamból 30, illetve 20-féleképpen lehet egy-egy tanulót kiválasztani, így a kedvező esetek száma: $30 \cdot 20 = 600$.	2 pont	
A kérdéses valószínűség: $p = \frac{600}{1225} = \frac{24}{49} (\approx 0,49)$.	2 pont	
Összesen:	6 pont	

17. d)		
Hetente legalább 4 órát 36 tanuló tölt a biológia házi feladatok megoldásával.	1 pont	
Közülük két tanulót $\binom{36}{2} = \frac{36 \cdot 35}{2} = 630$ -féleképpen lehet kiválasztani.	2 pont	
Így a keresett valószínűség: $p = \frac{630}{1225} = \frac{18}{35} (\approx 0,51)$.	2 pont	
Összesen:	5 pont	

18. a)		
A háromjegyű szám számjegyei: $a - d$; a ; $a + d$, ahol a a számtani sorozat középső tagja, d a differencia.	1 pont	
Felírható: $100(a - d) + 10a + a + d = 53,5 \cdot 3a$, (1)	2 pont	
és $[100(a - d) + 10a + a + d] -$ $- [100(a + d) + 10a + a - d] = 594$. (2)	2 pont	
A (2) egyenletből: $-198d = 594$,	1 pont	
ahonnan $d = -3$.	1 pont	
Az (1) egyenletből: $111a - 99d = 3 \cdot 53,5a$,	1 pont	
ahonnan $a = -2d$.	1 pont	
$a = -2 \cdot (-3) = 6$ a középső számjegy, a háromjegyű szám: 963.	1 pont	
Összesen:	10 pont	<i>Az ellenőrzést külön nem értékeljük.</i>

18. a) (más jelöléssel)		
A háromjegyű szám számjegyei a felírás sorrendjében: a ; $a + d$; $a + 2d$, ahol a a számtani sorozat első tagja, d a differencia.	1 pont	
$100a + 10(a + d) + a + 2d = 53,5 \cdot 3 \cdot (a + d)$, (1)	2 pont	
$[100a + 10(a + d) + a + 2d] -$ $- [100(a + 2d) + 10(a + d) + a] = 594$ (2)	2 pont	
A (2) egyenletből: $-198d = 594$,	1 pont	
ahonnan $d = -3$.	1 pont	
Az (1) egyenletből: $111a + 12d = 3 \cdot 53,5(a + d)$,	1 pont	
ahonnan $a = -3d$.	1 pont	
$a = -3 \cdot (-3) = 9$ az első számjegy. A háromjegyű szám: 963.	1 pont	
Összesen:	10 pont	<i>Az ellenőrzést külön nem értékeljük.</i>
<i>Ha a vizsgázó felsorolja az összes számításba jövő háromjegyű számot (5 pont), kiválasztja a helyes számot (2 pont), megmutatja, hogy más nem lehet (3 pont), teljes pontszám jár.</i>		

18 b)		
A megfelelő számok: 234; 345; 456; 567; 678; 789; 246; 357; 468; 579; 258; 369.	4 pont	<i>Minden 3 db helyesen megadott szám 1 pontot ér. Ha a felsorolásban nem megfelelő szám is megjelenik, akkor legfeljebb 3 pontot kaphat.</i>
Összesen:	4 pont	
<i>Azok a vizsgázók, akik nem csak olyan háromjegyű számokat vettek számba, amelyeknek a számjegyei a feltételeknek megfelelő számtani sorozat szomszédos tagjai, hanem a sorozatokból tetszőleges, nem csak szomszédos tagokat szerepeltettek (pl. 368, 457, 569 stb.), és azokat számolták össze, 56 esetet kellett, hogy felsoroljanak. Ekkor a pontozás: a gondolat megjelenése 1 pont, ha az esetek legalább fele szerepel, 1 pont, ha az összes esetet felsorolja, 2 pont (összesen 4 pont). Ha a felsorolásban nem megfelelő szám is megjelenik, akkor legfeljebb 3 pont adható.</i>		

18. c)		
Közülük 9-cel osztható: 234; 369; 468; 567.	1 pont	
A jó esetek száma 4; az összes eset 12.	1 pont	
A keresett valószínűség: $p = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$.	1 pont	
Összesen:	3 pont	
<i>Az 56 szám közül 7 darab osztható 9-cel (234; 279; 369; 378; 459; 468; 567), 1 pont.</i>		
<i>A keresett valószínűség: $\frac{7}{56} = \frac{1}{8}$, 2 pont (összesen 3 pont).</i>		